

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 963/2003

Kamel Maamri

vs.

Simone Micallef mizzewga Maamri

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 19 ta' Settembru 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti Kamel Maamri u Simone Micallef mizzewga Maamri kienu kkontrattaw biss iz-zwieg civili bejniethom fit-12 ta' Mejju 1995;

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja

Kopja Informali ta' Sentenza

mizzewga, u/jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha kif ser ikun pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni posittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew dritt ghall-att ta' zwieg liema att taz-zwieg qatt ma sar bejn il-partijiet;

Illi ser jirrizulta simulazzjoni tal-kunsens tant li dan kien kompletament ivvizzjat u/jew sar bl-eskluzjoni posittiva taz-zwieg;

Illi ser jirrizulta li ma kienx hemm xewqa ta' tfal rizultanti mir-relazzjoni taz-zwieg bejn il-partijiet;

Illi ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett *ai termini* tal-artikoli rilevanti skond l-**Att XXXVI tal-1975 li jirregola z-zwigijiet**;

Illi, l-istess attur talab lil din l-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti Kamel Maamri u Simone Micallef mizzewga Maamri debitament ikkontrattat fit-12 ta' Mejju 1995 huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u taghti dawk il-provvidementi kollha l-ohra illi jkunu opportuni f' dan ir-rigward;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hi ngunta minn issa biex tixghed in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-attur u l-lista tax-xhieda minnu prezentati minn a fol. 3 u fol. 4 tal-process.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat li l-konvenuta *nonostante* li notifikata ma prezentat l-ebda nota tal-eccezzjonijiet u ghalhekk baqghat kontumaci.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-digriet tal-affidavit moghti fil-5 ta' Jannar 2004 fejn il-Qorti pprefiggiet lill-partijiet sittin (60) gurnata sabiex jipprezentaw il-provi kollha li jistghu permezz tal-procedura tal-affidavit.

Rat il-verbal datat 24 ta' Frar 2004, fejn il-kawza giet differita *sine die*.

Rat ir-rikors tal-attur Kamel Maamri, datat 16 ta' April 2004, fejn talab lil din l-Qorti biex tirriappunta l-kawza fuq il-lista.

Rat id-digriet datat 19 ta' April 2004, fejn il-Qorti ordnat lill-attur biex jipprezenta l-affidavit tieghu fi zmien hamest ijiem mid-data tad-digriet.

Rat in-nota tal-attur datata 5 ta' Mejju 2004, li permezz taghha prezenta l-affidavit tal-konvenuta, ta' missier il-konvenuta, ta' oht il-konvenuta u ta' omm il-konvenuta.

Rat id-digriet datat 6 ta' Mejju 2004 fejn il-Qorti laqghat it-talba u ri-appuntat l-kawza ghal-21 ta' Ottubru 2004.

Rat in-nota tal-attur Kamel Maamri datata 14 ta' Gunju 2004 li permezz taghha prezenta l-affidavit tieghu u tal-habib tieghu Ben Allal Bissoum.

Rat ir-rikors kongunt ta' Kamel Maamri u Simone Micallef, datat 14 ta' Gunju 2004 fejn talbu bir-rispett lil dina l-Qorti biex tghaddi ghas-sentenza u jekk ikun possibbli tirrikjama l-kawza ghal data iktar vicina ghas-sentenza.

Rat id-digriet datat 21 ta' Gunju 2004, fejn il-Qorti laqghat it-talba u rikjamat il-kawza ghas-sentenza ghat-30 ta' Gunju 2004.

Rat il-provi kollha prodotti.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(I) PROVI PRODOTTI

Rat l-affidavit tal-attur **Kamel Maamri** li gie prezentat permezz ta' nota datata 14 ta' Gunju 2004 u jinsab minn fol 27 sa fol 29 tal-process

Rat l-affidavit tal-konvenuta **Simone Micallef** minn fol 17 sa fol 19 tal-process, li gie prezentat permezz ta' nota datata 5 ta' Mejju 2004.

Rat ukoll l-affidavit ta' **Anthony Micallef** li jigi missier il-konvenuta, l-affidavit ta' **Maria Lourdes Azzopardi** li hija oht il-konvenuta, l-affidavit ta' **Rose Micallef** li hija omm il-konvenuta u ta' **Ben Allal Bissoum** li huwa l-habib tal-attur.

(II) PRINCIPJI LEGALI

Illi l-azzjoni attrici qed issir abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u minkejja li l-konvenuta baqghet kontumaci xorta din il-Qorti ghandha l-obbligu li tezamina jekk it-talba attrici hijiex legalment fondata u sostenibbli, u dan ghaliex l-istatut taz-zwieg huwa l-bazi li fuqu hija mibnija s-socjeta' nostrali u ta' ordni pubbliku u hemm presunzjoni favur il-validita' taz-zwieg.

Illi fl-**artikolu 19 (1) (f)** jinghad li z-zwieg ikun null:-

19 (1) (f) *“jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”.*

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u **“Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri”** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta'

ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza “**Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**” (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza “**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); “**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); “**Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**” (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); “**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**” (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); “**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**” (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit. Nru. 793/01/RCP).

Illi l-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali (*“colorem habens, substantiam vero nullam”*) kif ukoll dak parzjali (*colorem habens, substantiam vero alteram*) tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frasi “*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu*”, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza “**Bonnici vs Bonnici**” (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat il-*‘finis operis’* taz-zwieg gie effettivament eskluż mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza “**Cali vs Dr. Albert S. Grech nomine**”. (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghacerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-

veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **“Galea vs Walsh”** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *“meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata”*. Illi fis-sentenza **“Muscat vs Borg Grech”** (P.A.14 ta' Awissu1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

“Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu”.

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **“Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et”**, (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol.X p.912) :-

“a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' fictio seu ostensio falsi pro vero”.

Illi fil-kawza **“Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine”** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *“meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali”*.

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **“Al Chahid vs Mary Spiteri”** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *“wiehed jinnota li taht l-artikolu 19 (1) (f) trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja mentalment dispost li ma jottemprax ruhu*

ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg”.

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' “l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga”, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza “**Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et**” (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-“*komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilita' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni tal-ulied*”. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza “**Aquilina vs Aquilina**” (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza “**Grech vs Grech**” (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-“*consortium vitae*” tikkompreni zewg elementi u cioe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilita' tal-familja. Kif qalet din il-Qorti fid-decizzjoni “**Magri vs Magri**” (14 ta' Lulju 1994):-

“Jekk din il-“consortium vitae” hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-“Consortium Vitae” tikkompreni zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilita' tal-familja”.

Illi fil-fatt l-element ta' l-indossolubbilita' taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-Ligi Maltija tippresupponi ‘*ius tantum*’ dan l-element ta' indossolubbilita' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. Edwards Hudson** (pg. 164-165), jispjega car li “*indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent*

and to which he adheres totally with both intelligence and will power”.

Illi wkoll, **D.J. Burns**, fil-kummentarju tieghu (“**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions. A Historical Synopsis and Commentary**”. pg.151) jghid li *“it is not necessary that this intention (i.e. li teskludi l-indossolubbilta’) was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract”.*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza “**Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard**” (P.A. (RCP) 15 ta’ Marzu 2000) u cjoe’:-

“Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero’ fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe’ issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskcludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe’ saret simulazzjoni parzjali”.

Illi din il-Qorti tirreferi wkoll ghall-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:-

“(d) jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga’ kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenza “**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar**

gia` Borg” (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella-Flores et noe”** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti ghamlet referenza ghall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:-

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (Viladrich, P.J., “Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.” (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these*

essential characteristics” (**Viladrich, P.J.**, op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza “**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**” (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad ukoll li:-

“Kwantu ghad-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju – **Art. 19 (1) (d)** – biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix ghalhekk kwistjoni ta' inkompatibilita' ta' karattru, jew ta' decizjoni jew decizionijiet zbaljati. Il-paragrafu (**d**) ikompli jtkellem dwar “*anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg*”. *Il-Qorti tosserva li l-ligi taghna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun taghmilha mpossibbli mhux sempliciment diffiqli, li wiehed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom*”.

Illi ghalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku (“**Nicholas Agius vs Rita Agius gja' Caruana**” – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' “discretio judicii” hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” ..... richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di

ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ..... si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (Forum, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gja' nghad fis-sentenza "**Rodianne Graham vs Maria Concetta Zammit**" (P.A. (RCP) 30 ta' Ottubru 2002), b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u l-*gurisprudenza* "*non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo` compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una coscienza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l' uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena*" (**Pompedda, M.F., "Il Consenso Matrimoniale in Grocholewski" – Pompedda – Zagglia, "Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico"** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza "**Alessandra sive Sandra Mc Monagale qabel Mamo vs Mario Mamo**" (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fis-sens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, "*fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b'mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicement nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju*" (ara, "**Emanuel Camilleri v. Carmen Camilleri**", P.A., 10 ta' Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid *“li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficjentement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejjed jew ma tkunx irriflettiet bizzejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju (“Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt”, P.A., 15 ta' April 1996)”*.

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19(1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, **“Jacqueline Cousin vs Bernard Simler”**, P.A., 3 ta' Gunju 1998; **“Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar”**, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u **“Carmelo Grima vs Mary Andrews”**, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif inghad fis-sentenza **“Joseph Galea vs Dr. Claudine Galea et nomine”** (P.A. (RCP) 27 ta' Marzu 2003, kif jispjega **Bersini**, d-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f' zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdipendenti:-

“La piena avvertenza e il deliberato consenso ... .. La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettuale, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturita` di giudizio e la maturita` affettiva ... .. La maturita` di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita` affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotivita` che se sono turbati o

inadeguati intaccano direttamente la volonta` e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo cosi` una mancanza di consenso libero (immaturita` affettiva) e ponderato (immaturita` di giudizio)” (Bersini, F., “Il Diritto Canonico Matrimoniale.” (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbaghad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

“Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettuale come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irrescindibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacità intellettuale e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o addirittura mancante,

si dovra` ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnhekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza, li kif johrog car mis-sentenza “**Ramzi Saad Gergis vs Nicholina Gergis**” (P.A. (RCP) 28 ta' Ottubru 2003, li ghaliha qed issir referenza, l-ghazla libera, u l-kunsens hieles ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facli, u dan kif gja' gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li inghad li:-

“... .. se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un` affettivita` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... .. In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei rigwardi dell` altra parte sia nei riguardi della prole” (Pompedda, M.F., “Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.” (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu ghad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi taghna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibilita` li wiehed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f` dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wiehed jaghzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “*di intendere e/o di volere*”. “*L` incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*”, jghid **Bersini**, “*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell` ipotesi ... ..*

... che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso” (op. cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics”* (**Viladrich, P.J.**, op. cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi **“Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee’ Sultana”** (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u **“Anna Galea vs John Walsh”**, (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom *“the community of life and love”*.

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel referenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet **“Nathalie O’Toole vs Patrick O’Toole”** (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn inghad li:-

“il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess giurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens simplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa

wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoé' li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad esklużjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konozzenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu".

Illi kif inghad fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wiehed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga bhal ma huma l-elementi ta' unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbili.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f'diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi **"Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri"** (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); **"Ousama Sadalah vs Doris Tanti"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); **"Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); **"Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea"** (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); **"Marco Tanti vs Catherine Azzopardi"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi kif gja' gie ndikat f'din is-sentenza l-kuncett ta' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga gie mfisser f'diversi sentenzi tal-Qrati fosthom fis-sentenzi **"Janet Portelli vs Victor Portelli"** tal-14 t'Awissu 1995 u kif ukoll fis-sentenza **"Sandro Sciberras vs Janette**

Briffa gia' Sciberras" tas-16 ta' Jannar 1998 (P.A. VDG).
F'din l-ahhar sentenza jinghad:-

"It seems that discretion of judgement can be lacking if any one of the following three conditions or hypotheses is verified (1) when sufficient intellectual knowledge of the object of consent to be given in entering marriage is lacking (2) when the contracting party has not yet reached a sufficient amount of reflection that is proportionate to the conjugal affair, that is a critical reflection apt for the nuptial; (3) or finally when either contracting party is deprived from internal freedom that is, that capacity to deliberate with sufficient weighing of the motives and, on the part of the will, freedom (autonomia) from all force from within".

Illi fis-sentenzi "**Isabelle Attard vs Stephen Attard**" deciza fil-21 ta' Novembru 1995 u "**Samuela Lea Pavia vs John Pavia**" (Prim' Awla Qorti Civili) deciza fl-20 ta' Mejju 1996, jinghad in effetti illi sabiex ikun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm l-inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku / psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti u li jiddeciedi liberament fuq l-ogett tal-kunsens matrimonjali.

(III) APPREZAMENT TAL-PROVI PRODOTTI

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-attur u l-konvenuta gejjien minn religjon u kulturi differenti, li dan wassalhom sabiex ikunu indecizi f'diversi konsiderazzjonijiet taghhom dwar iz-zwieg. Fil-fatt il-partijiet kellhom problema sew sabiex jiddeciedu liema religjon kienu ser isegwu jekk ikollhom l-ulied u dan peress li l-konvenuta kienet Maltija u kattolika, mentri l-konvenut kien ta' religjon mussulmana.

Illi jirrizulta li l-attur kien wieghed bil-fomm lill-konvenuta li jekk ikun hemm tfal bejniethom dawn kellhom jitrabbew skond ir-religjon kattolika, u kien ghalhekk li l-partijiet fl-ahhar mill-ahhar izzewgu bir-rit civili fit-12 ta' Mejju 1995.

Illi izda jidher car li f'dan l-aspett il-partijiet ma' kienux qed jafdaw lil xulxin u fil-fatt it-tnejn jammettu li fir-relazzjonijiet intimi taghhom huma qaghdu attenti sabiex ma' jkunx hemm frott tal-ulied u dan sabiex ma jaffacjawx il-problema li kellhom bejniethom u cjoe' kif kienu ser irabbu lil uliedhom f'dik li hija religjon; fil-fatt qatt ma' kellhom relazzjoni sabiex ikollhom tfal u minhabba dan huma sseparaw fit-13 ta' April 1999.

Illi minn dan kollu jidher li l-istess partijiet, kull wiehed u wahda minnhom, eskludew *a priori* l-prokreazzjoni tal-ulied mir-relazzjoni u s-suppost zwieg civili taghhom, tant li ghalkemm fid-deher l-attur kien accetta li jrabbu t-tfal prospettivi fir-religjon kattolika, dan in verita' ma kienx accettabbli ghalih, u fi-dawl tal-kliem li kien qal lill-konvenuta, huwa kien eskluda li jkollu ulied mill-istess unjoni, proprju sabiex din il-kwistjoni ma' tqumx bejn il-partijiet. Min-naha tal-konvenuta, minkejja li jidher li qabel ma zzewget lill-attur civilment hija sfurzat lill-attur sabiex jaccetta l-kundizzjonijiet taghha, hija xorta wahda kienet konxja tal-fatt li l-attur fl-ahhar mill-ahhar meta jasal, jekk jasal il-mument ta' twelid ta' xi tfal, ma kienx ser jaccetta li uliedu jitrabbew b'mod iehor milli bir-religjon tieghu, u allura deliberament ma' kinitx lesta li jkollha tfal minn din ir-relazzjoni.

Illi tenut kont tal-fatt li l-prokreazzjoni tal-ulied hija wahda mill-elementi essenzjali taz-zwieg, jirrizulta ghalhekk li *in verita'* kull parti f'dan iz-zwieg issimulat il-kunsens taghha ghaz-zwieg, *stante* li eskludiet mill-bidu nett u fil-mument tal-kunsens relattiv li jkollha tfal mal-persuna l-ohra u ghalhekk possittivament eskludiet wahda mill-elementi essenzjali taz-zwieg u ghalhekk iz-zwieg innifsu.

Illi ghalhekk abbazi tal-premess iz-zwieg bir-rit civili bejn il-partijiet ghandu jigi ddikjarat null abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligjiet ta' Malta.**

III. KONKLUZJONI.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-kontumacija tal-konvenuta, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti Kamel Maamri u Simone Micallef mizzewga Maamri bir-rit civili fit-12 ta' Mejju 1995 huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi u dan *stante* li l-kunsens ta' kull parti kien vizzjat abbazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligjiet ta' Malta**.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----